

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi B. W.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w sprawie o sygn. I ACa
788/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 23 października 2024 r.,

oddala skargę.

Maria Szczepaniec Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak

s.h.

UZASADNIENIE

B. W. (dalej: „skarżąca”), działając przez profesjonalnego pełnomocnika,
wniosła w dniu 5 sierpnia 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) do Sądu
Najwyższego, skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w
postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez

prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wraz z wnioskiem o stwierdzenie przewlekłości w postępowaniu o sygn. akt I ACa 788/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi. Skarżąca wniosła także o zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Łodzi do rozpoznania sprawy w terminie wyznaczonym przez Sąd Najwyższy, przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej w wysokości 20 000 zł. oraz zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zwrot opłaty od skargi.

W uzasadnieniu skargi wyjaśniono, że 23 stycznia 2023 r. została złożona apelacja pełnomocnika pozwanego, na podstawie której został zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 29 listopada 2022 r. (I C 1044/22). Następnie dnia 13 kwietnia 2023 r. został przesłany do Sądu Apelacyjnego wniosek o udzielenie zabezpieczenia w toku postępowania wraz ze zgłoszeniem udziału w postępowaniu. W dniu 20 kwietnia 2023 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi przesłał odpis powyższej apelacji. Ponadto zawiadomił o przydzielonym przez System Losowego Podziału Spraw sędziego referenta. W dalszej kolejności w dniu 26 kwietnia 2023 r. wydał postanowienie, na podstawie którego udzielił stronie powodowej zabezpieczenia roszczenia o ustalenie i zapłatę. Pełnomocnik pozwanego w odpowiedzi na wniosek o udzielenie zabezpieczenia w dniu 16 maja 2023 r. przesłał do Sądu Apelacyjnego wniosek o uchylenie postanowienia sądu w przedmiocie udzielania zabezpieczenia roszczenia. Odpowiedź powódki na apelację pozwanego została udzielona 5 maja 2023 r. Natomiast w dniu 7 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny wydał postanowienie, na podstawie którego uchylił prawomocne postanowienie z 26 kwietnia 2023 r. w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia roszczeń strony powodowej skierowanych przeciwko stronie pozwanej z uwagi na wszczęcie przymusowej restrukturyzacji Bank S.A. w W.. Kolejnym postanowieniem z 24 lipca 2023 r. Sąd Apelacyjny zawiesił postępowanie apelacyjne wobec ogłoszenia upadłości i wezwał do udziału w sprawie syndyka masy upadłości Bank S.A. W dniu 18 stycznia 2024 r. syndyk masy upadłości wysłał pismo z wnioskiem o pozostawienie w zawieszeniu postępowania w całości, na które 16 lutego 2024 r. została udzielona odpowiedź skarżącej z wnioskiem o podjęcie zawieszonego postępowania w części dotyczącej ustalenia nieważności,

która pozostała bez odpowiedzi. Od tego momentu w sprawie nie podjęto dalszych czynności.

W ocenie skarżącej, w przedmiotowej sprawie nie zachodzą żadne przesłanki uzasadniające jakąkolwiek zwłokę w postępowaniu, nie miały miejsca także okoliczności, o których mowa w art. 173 i nast. k.p.c. W sumie od chwili złożenia apelacji, jak podnosi skarżąca, minęło półtora roku i ciągle oczekuje na rozpoznanie sprawy, która została zawieszona. W przekonaniu skarżącej świadczy to o rażącym naruszeniu prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, gdyż postępowanie w tej sprawie trwa zdecydowanie dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia. W ocenie skarżącej, na uwagę zasługuje również fakt, iż tocząca się sprawa ma istotne znaczenie dla niej, albowiem dalsza zwłoka w czynnościach sądowych naraża ją na negatywne konsekwencje finansowe. Tym bardziej, że obecnie ugruntowane zostało już orzecznictwo TSUE oraz SN potwierdzające zasadność formułowanych przez powódkę roszczeń dotyczących uznania jej umowy kredytu hipotecznego indeksowanego kursem CHF za nieważną.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi w odpowiedzi na skargę z 12 września 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), wniósł o jej oddalenie oraz przytoczył kalendarium czynności podejmowanych w sprawie pod sygn. I ACa 788/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego

postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego czasu trwania postępowania, lecz powinno wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką bądź też dokonał ich wadliwie (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r., I NSP 49/20).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna bezczynność sądu

polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna beczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy beczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego: z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r. wynika obowiązek takiego zorganizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzygnięciu spraw sądowych w rozsądnych terminach. Także art. 6 § 1 k.p.c., nakłada na sąd powinność przeciwdziałania przewlekaniu postępowania. Z mocy art. 391 § 1 k.p.c. te procesowe dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie do postępowania przed sądem drugiej instancji.

W tym zakresie nie wyłączają bezprawności zachowania sądu okoliczności złej organizacji pracy, zwiększenie się wpływu spraw do sądu, czy niewystarczająca obsada wydziału (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Oczywiście, nie jest to równoznaczne z tym, że brak bezzwłocznego wyznaczenia rozprawy zawsze prowadzić będzie do odpowiedzialności deliktowej organu.

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach nie dostrzega przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt I ACa 788/23, która toczy się przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi. Z analizy czynności podejmowanych w sprawie wynika, że akta sprawy wraz z apelacją pozwanego, zawierającą m.in. wniosek o przeprowadzenie rozprawy i zwolnienie pozwanego od kosztów sądowych, wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Łodzi 8 marca 2023 r. Dnia 10 marca 2023 r. został wylosowany sędzia referent, zaś 22 marca 2023 r. apelacja została przyjęta i tego samego dnia, Sąd oddalił wniosek pozwanej o zwolnieniu jej od kosztów sądowych (k. 465 - 469). Po uzupełnieniu braków fiskalnych apelacji zarządzono doręczenie jej odpisu pełnomocnikowi powodów. Dnia 19 kwietnia 2023 r. wpłynął wniosek powodów o udzielenie zabezpieczenia, który został rozpoznany (pozytywnie) w dniu 26 kwietnia 2023 r. (k. 478, 490). Następnie postanowieniem z 7 czerwca 2023 r., z uwagi na wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego, Sąd Apelacyjny uchylił powyższe postanowienie (k. 518), a w dniu 24 lipca 2023 r., wobec ogłoszenia upadłości pozwanego, zawiesił postępowanie apelacyjne

na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. od 20 lipca 2023 r. i wezwał do udziału w sprawie syndyka masy upadłości pozwanego (k. 531). Dnia 21 lutego 2024 r. powodowie wniesli o podjęcie zawieszonego postępowania (k. 641), które zostało rozpoznane 31 lipca 2024 r. (k. 683). Sąd oddalił powyższy wniosek.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie nie można przypisać sądowi nieuzasadnionej zwłoki lub beczynności prowadzącej do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonanie skarżącego, nie uwzględniające okoliczności obiektywnych, nie może prowadzić do przypisania sądowi beczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zwłaszcza, że jak można wnioskować skarżący kwestionuje przede wszystkim zasadność podjętej przez Sąd Apelacyjny decyzji o zawieszeniu postępowania apelacyjnego. W ocenie Sądu Najwyższego, tok czynności procesowych w sprawie I ACa 788/23, nie wskazuje, aby doszło w niej do przewlekłości postępowania. Należy także zgodzić się ze stanowiskiem Prezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi, że wobec braku uzasadnienia postanowienia o oddaleniu wniosku skarżącej o podjęcie zawieszonego postępowania, można jedynie domniemywać, że u podstaw odmowy podjęcia zawieszonego postępowania legło przekonanie sądu o niedopuszczalności prowadzenia postępowania o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy o kredyt przeciwko syndykowi masy upadłości. Jest to stanowisko znajdujące poparcie w licznych wypowiedziach sądów i doktryny, aczkolwiek prezentowany jest również w judykaturze pogląd przeciwny. Podkreślenia wymaga jednak okoliczność, że w ramach uprawnień nadzorczych Sądu Najwyższego, nie mieści się prowadzenie swoistej polemiki z merytorycznym stanowiskiem sądu na przyjęte rozwiązanie oraz kwestionowanie decyzji mieszczącej się w dopuszczalnej wykładni podstaw takiego zawieszenia.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

Maria Szczepaniec Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak

t.n

[a]